گفت‌وگو با امیراطهر سهیلی فیلم‌ساز مشهدی که با ۲ اثر در جشنواره کودک ونوجوان حضور دارد

«کاکالوتی»؛ روایت خراسانی برای بچه‌های ایرانی

نمایی از فیلم سینمایی «کاکالوتی»

شکیبا افخمی راد

گفت‌وگوی روز

حضور هم‌زمان یک فیلم داستانی و یک مستند از یک فیلم‌ساز در جشنواره فیلم کودک و نوجوان، فرصتی برای تماشای دو سوی متفاوت از جهان سینمایی اوست. امیراطهر سهیلی فیلم‌ساز مشهدی امسال با «کاکالوتی» و «روایت میناب» به جشنواره فیلم کودک و نوجوان اصفهان می‌رود، دو فیلمی که در فرم و فضای روایی فاصله زیادی با یکدیگر دارند ولی هر دو به نوعی با جهان کودکان پیوند خورده‌اند. «کاکالوتی» نخستین تجربه سهیلی در سینمای کودک است. این فیلم فانتزی درباره دختری به نام ستاره است که تصمیم می‌گیرد مانع تولد برادرش شود و برای رسیدن به این هدف، سفری شگفت‌انگیز به جهان پیش از تولد آغاز می‌کند. «کاکالوتی» به تهیه‌کنندگی حمیدرضا سهیلی و با همکاری مؤسسه فرهنگی شهرآرا در مشهد تولید شده است. در مقابل، «روایت میناب» از دل یک حادثه واقعی شکل گرفته و داستانش را از زبان کودکانی روایت می‌کند که از حمله جنایت‌کارانه آمریکا به مدرسه شجره طیبه در میناب جان سالم به در برده‌اند.

اولین تجربه در سینمای کودک

سهیلی سال‌ها در حوزه‌های مختلف سینما فعالیت داشته، اما «کاکالوتی» نخستین تجربه جدی او در سینمای کودک است. این کارگردان درباره چگونگی شکل‌گیری ایده فیلم جدیدش می‌گوید: «کار کودک به نظرم تجربه‌ای است که هر فیلم‌سازی دوست دارد سراغش برود و من هم علاقه‌مند بودم این فضا را تجربه کنم. از سوی دیگر چون دیدم دیگر خبری از فیلم‌هایی مثل «شهر موش‌ها»، «دزد عروسک‌ها» و «گلنار» نیست و بچه‌های امروز نسبت به دهه‌های ۶۰ و ۷۰ با آثار عروسکی کمتری روبه‌رو هستند، تصمیم گرفتم کاری در این فضا بسازم.» به گفته او پیشنهاد ساخت یک فیلم کودک اولین بار در دفتر کارش مطرح شده و این کارگردان باتکیه بر تجربه‌های قبلی خود در نگارش فیلم‌نامه کودک، سراغ «کاکالوتی» رفته و بعد از بازنویسی فیلم‌نامه، تولید را کلید زده است. فیلم‌برداری اثر نیز از اواخر آبان ۱۴۰۴ در مشهد آغاز شده و حدود دو ماه و نیم ادامه پیدا کرده است. پس از آن نیز با طی شدن مراحل طولانی پس تولید، فیلم برای حضور در جشنواره کودک ونوجوان آماده شده است.

سهیلی با اشاره به استفاده عروسک در «کاکالوتی» در کنار فضای فانتزی کار بیان می‌کند: «ساختن این جهان خیالی واقعاً سخت بود و به طراحی‌های متعدد در بخش‌های گریم، لباس، صحنه و تصویر نیاز داشت. اما درنهایت با کمک گروه توانستیم بخش‌های مختلف این جهان را شکل دهیم.» البته در کنار فیلم‌نامه، موسیقی و ترانه نیز در شکل‌گیری جهان فیلم نقش داشته‌اند. به گفته او، تعامل با شاعران حتی در مرحله‌ای، به تغییر فیلم‌نامه منجر شد و یکی از اشعار، ایده اضافه شدن یک سکانس و شخصیت تازه را به ذهن کارگردان رساند.

استفاده از الگوی روایت‌گری خراسانی

سهیلی در شیوه روایت «کاکالوتی» به الگوهایی از قصه‌های کهن ایرانی و به ویژه خراسانی توجه داشته است. الگویی که در آن قهرمان از مرحله‌ای به مرحله دیگر می‌رود و در هر مرحله با تجربه‌ای تازه روبه‌رو می‌شود. او با اشاره به ساختار هفت خوان و «منطق‌الطیر» عطار می‌گوید: در روایت هفت خوان، قهرمان مرحله به مرحله جلو می‌رود. در منطق‌الطیر هم پرنده‌ها از منزلی به منزل دیگر می‌روند و هر مرحله یک داستان و یک بلوغ دارد. این نوع روایت ریشه در یک بوم مشخص دارد و من تلاش کردم این شیوه روایت را در سینما تجربه کنم.

این کارگردان ادامه می‌دهد: هرچند «کاکالوتی» در یک جهان خیالی می‌گذرد، اما نشانه‌هایی از فضای مشهد و خراسان در شیوه روایت آن دیده می‌شود. یعنی شاید در این کار لهجه مشهدی یا تصویری از حرم وجود نداشته باشد، اما لحن روایت و نوع قصه‌گویی، همان روایت‌گویی خراسانی قدیم بوده است. سهیلی تجربه ساخت فیلم در مشهد را نیز تجربه‌ای دوگانه بیان می‌کند و یادآور می‌شود: اگر در تهران بودیم، کار راحت‌تر پیش می‌رفت، چون امکانات در تهران متمرکز است. اما مشهد هم هنرمندان و نیروهای حرفه‌ای زیادی دارد. من توانستم بخشی از بچه‌های مشهدی که به تهران رفته‌اند را برای این کار برگردانم و در کنار آن‌ها از نیروهای بومی فعال در خود مشهد هم استفاده کنم.

به نظر او همین استفاده از نیروهای بومی یکی از نقاط قوت «کاکالوتی» است. فیلمی که قرار نیست یک اثر بومی و جغرافیامحور باشد و با معیارهای ملی ساخته شده است.

حمایت شهرآرا از یک پروژه کودک

«کاکالوتی» با حمایت مؤسسه فرهنگی شهرآرا تولید شده است. سهیلی پیش از آغاز این همکاری، فیلم‌نامه را برای چند مرکز فرهنگی ارسال کرده بود و برای مجموعه‌هایی در مشهد نیز نامه‌هایی فرستاد، اما پاسخ اصلی از مسیر دیگری رسید. به گفته او، یک روز از سوی موسسه فرهنگی شهرآرا با گروه تماس گرفته شد و سپس جلسه‌ای با حضور جمعی از مدیران و کارشناسان فرهنگی برگزار شد. سهیلی درباره این روند می‌گوید: گروهی آنجا بودند که سینما را می‌شناختند و نگاه کارشناسی داشتند.

ما آنجا درباره فیلم‌نامه صحبت کردیم و به یک تعامل رسیدیم، درنهایت هم گفتند از کار حمایت می‌کنند. کارگردان «کاکالوتی» میان حمایت مالی و معنوی تفکیک قائل می‌شود و بیان می‌کند: اگر از نظر مالی به این همکاری نگاه کنم، می‌توانم انتقاد داشته باشم و بگویم شکل حمایت مالی می‌توانست بهتر باشد. اما چیزی که از مدیران فرهنگی گرفتم، حمایت معنوی بود و این حمایت برای ما اهمیت داشت.

به گفته او یکی از نتایج مهم این همکاری، فراهم شدن امکان حضور تعداد زیادی کودک در پروژه بوده است. «کاکالوتی» حدود ۳۰۰ بازیگر کودک دارد و بیش از ۱۷۰ نفر از آن‌ها از میان فرزندان کارکنان شهرداری انتخاب شده‌اند.

سهیلی این اتفاق را فراتر از یک نیاز تولیدی می‌داند و می‌گوید: برای پیدا کردن بازیگر کودک با نهادهای مختلف نامه‌نگاری کردیم و از آن‌ها خواستیم کودکان را برای تست معرفی کنند. به این ترتیب یک ظرفیت برای کشف استعدادهای بازیگری کودکان کمتر از ۹ سال شکل گرفت و توانستم از آن استفاده کنم.

کودکان، داوران اصلی «کاکالوتی»

«کاکالوتی» در جشنواره فیلم کودک و نوجوان اصفهان فرصتی برای رویارویی با مخاطب اصلی خود پیدا می‌کند. مخاطبی که قرار نیست فقط تماشاگر باشد و در جشنواره، نقش داور هم دارد. سهیلی این بخش از جشنواره را یکی از جذاب‌ترین اتفاق‌ها می‌داند و بیان می‌کند: کودکان داوران جشنواره هستند و این خیلی جذاب است. به نظرم مهم‌ترین جایزه این رویداد هم جایزه‌ای است که از طرف خود بچه‌ها داده می‌شود.

به عقیده سهیلی مهم‌ترین مسئله در ساخت فیلم کودک، شناخت نوع نگاه مخاطب است. وی تأکید می‌کند: فیلم‌ساز نباید برای ارتباط با کودک، سطح خیال و روایت خود را پایین بیاورد. کارگردان «کاکالوتی» که باور دارد کودکان را نباید دست‌کم گرفت توضیح می‌دهد: مخاطب کودک یک سطح از مخاطب بزرگ‌سال بالاتر است. اشتباه است فکر کنیم باید خودمان را پایین بیاوریم و زبانمان را ساده‌تر کنیم تا به کودک برسیم. اتفاقاً ما باید قد خیالمان را بلند کنیم تا به قد خیال کودک برسیم، چون قد خیال کودک خیلی فراتر از خیال ماست.

«روایت میناب»؛ تجربه‌ای متفاوت در کنار «کاکالوتی»

سهیلی در کنار «کاکالوتی»، با مستند «روایت میناب» نیز در جشنواره حضور دارد، اثری بسیار متفاوت از فیلم فانتزی‌اش.

او با بیان اینکه «روایت میناب» برای کودک ساخته نشده و تنها از بستر کودک برای روایت حادثه استفاده کرده است بیان می‌کند: پروژه‌هایی که من در میناب کار کردم بیشتر رویکرد خبررسانی داشتند، «روایت میناب» هم از زاویه دید کودکانی روایت می‌شود که از حمله جنایتکارانه آمریکا به مدرسه شجره طیبه جان سالم به در برده‌اند.

حضور این مستند در جشنواره کودک، موضوع رویارویی کودکان با واقعیت‌های تلخ را نیز پیش می‌کشد. اما سهیلی در این زمینه نگاهی متفاوت دارد و معتقد است نباید کودکان را از تمام تلخی‌های زندگی دور نگه داشت.

کارگردان «روایت میناب» با اشاره به تأثیر صمد بهرنگی بر نگاهش می‌گوید: من با فرهنگ صمد بهرنگی تربیت شده‌ام و به نظرم کودک باید تلخی‌های جامعه را هم بشناسد. امروز یک کودک ۱۰ یا ۱۲ ساله بازی‌های خشن رایانه‌ای انجام می‌دهد، بعد ما می‌خواهیم یک اتفاق واقعی را از او پنهان کنیم چون تلخ است!؟

نگارستان

برگزاری نمایشگاه نقاشی «بی‌افق» در نگارخانه آسمان

نمایشگاه انفرادی نقاشی از آثار فرساد برهانی با عنوان «بی‌افق» در نگارخانه آسمان پنجشنبه ۹ مهرماه افتتاح شد. این نمایشگاه تا ۱۴ مهرماه ادامه دارد و علاقه‌مندان می‌توانند ساعت ۱۸ تا ۲۱ از این نمایشگاه دیدن کنند.

نمایشگاه عکس «هیچ... به اندازه کافی»، امروز افتتاح می‌شود

مراسم افتتاحیه نمایشگاه گروهی عکس «هیچ... به اندازه کافی» امروز شنبه ساعت ۱۷ در گالری مؤسسه آموزش عالی فردوس برگزار می‌شود.

در این نمایشگاه که نمایشگاه‌گردانی‌اش برعهده صادق میرزانژاد است، آثاری از تانیا صاحبی، مه لقا تیموری، وحیده بخشی، فرشته طوسی، سارا شاکری، نیما قاسمی، ستایش قاسمی، یکتا سرایدار، شهریار شهابی، صبا سعادتمند، نیما هاشمی، بهار قناد، فریماه زیدآبادی، سینا سیمری، مهدیار صدر و معراج حقیقی به نمایش گذاشته خواهد شد. این نمایشگاه تا ۱۶ مهرماه ادامه دارد و علاقه‌مندان می‌توانند ساعت ۱۵ تا ۲۱ از این نمایشگاه دیدن کنند.

چارسوق هنر

فیلم «سرزمین فرشته‌ها» نماینده ایران در اسکار شد

فیلم سینمایی «سرزمین فرشته‌ها» به کارگردانی بابک خواجه‌پاشا و تهیه‌کنندگی منوچهر محمدی، نماینده سینمای ایران در نودونهمین دوره جوایز اسکار شد.

این فیلم روایتی انسانی از زندگی کودکان فلسطینی در بستر جنگ غزه است و با محوریت مفاهیمی همچون عشق، مقاومت، امید و تلاش برای حفظ زندگی شکل گرفته است.

ایرج طهماسب، فرهاد توحیدی، محمود کلاری، سیدعلیرضا حسینی و محمدرضا تشکری از جمله اعضای حاضر در جلسه هیئت انتخاب نماینده سینمای ایران بودند.

اخبار هنری مشهد

نقد و بررسی نمایش «شربت زعفران...» در «دیوار چهارم»

پانزدهمین نشست از مجموعه جلسات «دیوار چهارم» به نقد و بررسی نمایش «شربت زعفران، آویشن، پونه و چند قطره گل مغربی» به نویسندگی و کارگردانی سارا پاکدل می‌پردازد.

در این جلسه سید جواد اشکذری به‌عنوان منتقد و مصطفی یوسف‌زاده به عنوان کارشناس و مجری حضور خواهد داشت. این نشست در روز یکشنبه ۱۲ مهرماه ۱۴۰۵ در ساعت ۲۰:۳۰ در تماشاخانه بهار برگزار می‌شود. اجرای نمایش، در ساعت ۱۹ خواهد بود.

اکران ۳ فیلم در پاتوق انجمن سینمای جوانان مشهد

چهاردهمین جلسه اکران و بررسی فیلم کوتاه انجمن سینمای جوانان مشهد با اجرای فاتح کهنمویی امروز شنبه ۱۱ مهر ماه، ساعت ۱۶ در سالن شماره ۵ پردیس سینمایی مهر کوهسنگی برگزار می‌شود.

در این پاتوق سینمایی فیلم‌های کوتاه «راعون» اثر مسعود دهنوی، «کله‌خوران» اثر پدرام قره باغی و «ناسوخ» اثر اصغر عباسی اکران خواهد شد.

مهلت ثبت‌نام در جشنواره تئاتر استانی تمدید شد

دبیر سی‌وششمین جشنواره تئاتر استان خراسان رضوی، از تمدید مهلت ثبت‌نام در این رویداد هنری خبر داد. بر اساس آخرین اطلاعیه دبیرخانه، با توجه به استقبال گسترده جامعه هنری، فرصت ثبت درخواست برای حضور در این جشنواره که پیش‌تر تا ۱۰ مهرماه تعیین شده بود، تا تاریخ ۲۵ مهرماه تمدید شد. شایان ذکر است متقاضیان می‌توانند از طریق سامانه الکترونیکی prtf.theater.ir نسبت به ثبت‌نام و ارسال مدارک مورد نیاز اقدام کنند.

آغاز تولید مستند «فاطمیه» در مشهد

مستند «فاطمیه» به تهیه‌کنندگی، نویسندگی و کارگردانی امیرحسین یاورزاده، روزهای پنجشنبه و جمعه، ۲ و ۳ مهرماه در مجتمع فرهنگی فاطمیه، شهرک لشکر مشهد تصویربرداری می‌شود.

این مستند روایتی از زندگی شهید ناصر تیموری نژاد و مادر ایشان، بانوی نیکوکار عالیه مغانی است؛ بانویی که با توسل و ارادت به حضرت فاطمه زهرا(س)، بنای فاطمیه را احداث کرده است. این اثر تلاش دارد روایت شکل‌گیری مجتمع فرهنگی فاطمیه و پیوند آن با زندگی و یاد شهید ناصر تیموری نژاد را به تصویر بکشد.